

Satakunta

N:o 59 – 21.5.1896

Kirje Amerikasta.

18 p. Huhtik. 1896

(Satakunnan kirjeenvaihtajalta.)

Tämä kewät on täällä ollut kowin pitkä ja takatalwinen. Kylwöt owat senkautta hidastuneet ja heinävuosikaan ei woi tulla niin hyvä kuin oli viime vuonna, jolloin kewät warhain tuli. Kowia lumimyrskyjä on ollut ja huhtikuun alussa oli paikoin toista jalkaa lunta maassa. Lumimyrsky seisautti juniakin Minnesotassa, Wisconsinissa ja Dakotassa. Useita ihmisiä on kuollut lumimyrskyihin ja monta muutakin wahinkoa on myrsky saanut aikaan. Työt eiwät myöskään täällä ensinkään menesty muulloin kuin kauniilla ilmalla.

Kowan talwen perästä on nyt kewät wihdoinkin tullut. Maa on alkanut wihannoida, mutta ainoatakaan kesän sanoman tuowaa laululintua ei näy. Ei laulu pohjolan peippo eikä satakieli niin kuin Suomen metsissä ja lehdoissa. Ei ole täällä myöskään Suomen wihannat lehtimetsät, ainoastaan alastomat wuoret tahi tiheät kuusipensastot.

Suomalaisia on täältä paljon palannut kotimaahansa, mutta kyllä on myös toisia sijaan tulleet. Hupainen ja naurettawakin on usein siirtolaisten maallenousu. Siinä on molempia, iloisia ja itkewiä; siinä toisia, jotka ajetaan paikalla samaa tietä kuin owat tulleenkin. Sillä ellei tulijalla ole 30 dollaria rahaa, joka on takaus siitä että hän woi elää 30 päiwää omalla kustannuksellansa, niin takaisin on kääntyminen. New-Yorkin saa kyllä nähdä Ellis-saarelta, mutta sinne ei pääse tulemaan. Tuo pieni saari on ainoa, missä saa kuljeskella ja sielläkin wartioidaan kuin pahan tekijää. Italialaisia tuli sinne tuonoin koko lauma, waan 250 päätettiin palauttaa takaisin. Kowa oli tässä kowaa vastaan, sillä pieni italialinen on kireä kuin willisika; he tekiwät 250 kuohuwasta sydämestä kowan rynnäkön, waan kun apuwäkeä saatiin, tuli rynnäkkö takaisin lyödyksi, ja pahoin pettyneinä heidän kaswonsa käännettiin kohti Italiaa, josta oliwat tulleet. Maalle kyllä pääsee waimo ja lapset, jos mies on täällä tahi joku omainen, joka ottaa vastaan. Siirtolaistulwa näyttää tänä kewäänä käywän runsaaksi, sillä yhtämittaa tuowat laiwat Euroopan kansaa tän-

Kirje

Amerikasta.

18 p. Huhtik. 1896.

(Satakunnan kirjeenvaihtajalta.)

Tämä kewät on täällä ollut kowin pitkä ja takatalwinen. Kylwöt owat senkautta hidastuneet ja heinävuosikaan ei woi tulla niin hyvä kuin oli viime vuonna, jolloin kewät warhain tuli. Kowia lumimyrskyjä on ollut ja huhtikuun alussa oli paikoin toista jalkaa lunta maassa. Lumimyrsky seisautti juniakin Minnesotassa, Wisconsinissa ja Dakotassa. Useita ihmisiä on kuollut lumimyrskyihin ja monta muutakin wahinkoa on myrsky saanut aikaan. Työt eiwät myöskään täällä ensinkään menesty muulloin kuin kauniilla ilmalla.

Kowan talwen perästä on nyt kewät wihdoinkin tullut. Maa on alkanut wihannoida, mutta ainoatakaan kesän sanoman tuowaa laululintua ei

ne. Tätä kirjoittaessani kerrotaan taas, että 400 italialaista on taasen passitettu takasin Ellis-saarelta.

Imhetellen täytyy itsekseen kysyä, mihin siijoittuu se suuri kansanpaljous, mikä maalle nousee? Maa on kyllä laaja, mutta työn ja ahkeruuden kautta yksin woi toimeentulonsa saawuttaa. Moni luulee täällä ilman työtä elettävän, mutta siinä pettyy. Olen nähnyt useita tämän maan pappeja, jotka jokapäiwä tekewät työtä, mikä milläkin alalla. Winal Hawenin toiskielinen rowasti, kun tapaa minut, wie usein sisälle työ-

huoneeseensa, missä hän nikkaroitsee ja maalaa, vaikka on niin vanha, että kätensä wapisee kirjaa pitäessään. Poikansa takovat pajassa ja kodissa näkyy sekä rouwa että tytöt ahkerasti toimiwan käsitoissa. Tämä käy wälttämättömäksi, sillä papinwirka täällä ei ole niinkään kiitettävä toimeentuloon nähden, joten työhön on pakko ryhtyä monenkin niin suomalaisista kuin muistakin papeista, sillä kannatus saattaa loppua piankin kansan alituisen muuttelemisen tähden. Jos sitten pappi saa uuden paikan, niin hän taas saa kannatusta, mutta ellei ole paikkaa, ei ole palkkaakaan.

Kirkkoja on täällä jo suomalaisillakin. Toisinaan on useammalla eri uskonuunnalla sama kirkko, johon sitten määrätynä aikana kokoon tuvat. Leestadiolaisia suomalaisia on täällä paljon. Useat heistä owat langenneet moniwaimoisuuteen. Mutta ei ole tuo ikävä teko outo muillakaan. Tuon tuostakin tulee paikkakunnalle mies ja waimo, joista jälestäpäin saapuu tieto, että owat joko toinen tahi molemmat naimisissa jonkun toisen kanssa. Kirkkoneuwesto on olemassa ja sen puoleen on näissä asioissa käännyttävä. Jos sitten toimella asia ajetaan ja rikos ilmi saadaan, rangaistaan se wankeudella, eikä ole tuo rangaistus lievä. Mutta paljon kysyy aikaa ja waiwaa tuollaisten rikosten ilmisaaminen olletikin jos on asiaa Suomen papinwirastoilta tutkittawa.

Täällä joutuwat Suomen kansalaiset olemaan todellakin siirtolaisina, sillä alati siirtelee kansa paikasta toiseen, kuten luonnollistakin, koska ei ole pysywää paikkaa muilla kuin niillä, jotka omistawat nuo ihanat maatilat. Muu työkansa muuttelehtii pitkin maata siirtyen Tywenmeren rannoilta Wälimeren rantamille, toisesta maan äärestä toiseen. Näinä aikoina on siirtolaisuus suuressa wauhdissa, sillä helmikuussa käwi työliike kautta maan entistä heikommaksi. Yhä pettyneemmillä toiweilla siirtelehtiwät työmiehet paikasta toiseen ja työttömien luku kaswaa yhä. Eräs liikkeestä kuuluisa kiwiyhtiö on kauwan pienellä työwoimalla työskennellyt. Kolmatta kuukautta on satoihin nousewa yhtiön miehistö ollut jouten. Samalla yhtiöllä oli tekeillä iso kiwivilaus, mutta eräs toinen kiwimurtime otti työn tehdäkseen 50 000 dollaria halwemmalla. Moni tänne tullut katu tuloansa. Huono aika on useassa suuressa suomalaisten olopaikassa. Kiipiniemellä, jossa suomalaisilla parempina aikoina ollut hywä toimeentulo ja jonne on rakennet-

tu kaksi kirkkoa, toinen Lanesvilleen ja toinen Roeborttiin, on nyt vuoden ajan sielläkin huono työliike wallinnut. Tuffi- ja hoitotyöt tänä talwena owat sentään olleet tawallisessa käynnissä. Tätä työtä tekewät miehet asuwat metsässä itse rakentamassansa lautahökkelissä; yksi joukosta tekee keittäjän wirkaa muiden ollessa puita kaatamassa. Illat menewät, ikävä kyllä, neljän kuninkaan kirjoja käännellessä. Pelinhaluiseksi näyttää kansa waipuwan ja siihen ikävään tapaan takertuwat suomalaiset tytötkin.

Sekalainen on aina seurakunta, ja niin on kaikkien meikäläisten laita täällä. Syynä, miksi eiwät walistusriennot täällä niin edisty kuin kotimaassa, on se, ettei ole yhdyselämää alituisen muuttelemisen tähden eikä kaikilla ole haluaakaan henkisiin rientoihin.

Suuri osa suomalaisia on lähtenyt maata ostamaan monilta eri paikoilta, missä sitä on myytävänä. Warmaan onkin wiisain keino ryhtyä ahkeraan maanwiljelemiseen. Nykyään kyllä on wilja halpaa ja heinät halpoja, niin etteiwät kaikki tahdo tawaraansa hinnoiksi saada, mutta siitä ei ole sillä häwiötä maanmihelle, sillä muutamat maantuotteet korwaawat taasen sen, mitä muista häwiää. –Mitä lähemmäksi suwi joutuu, sitä wilkkaammaksi käy taas työliikekin, ja silloin kyllä owat tulot niin riittäwät, että woi laittaa kotimaan omaisillekin, jos waan siihen halua on. Aina niitä kuitenkin on niitäkin, jotka säästewät ja eläwät siiwoa elämää.

Lopuksi yhtä ja toista maan oloista ja elintawoista. – Asunnot täällä tehdään laudoista ja wuorataan kalkkirappauksella. Maalaus on ulkoa keltainen ja walkea, katto tehdään päreistä ja on hywin jyrkkä. Pieninkin mökki rakennetaan kaksi- taho kolmikerroksiseksi. Poltto aineena on kiwihiihi, uunia ei ole, waan walettu helan muotoinen ”touwiksi” nimitetty tulisija, jossa leiwät kypsennetään, ruoka keitetään ja muut tarpeelliset wedet kuumennetaan. Toiskielinen kansa ei liha ja muita rawintoaineita kypsäksi walmistakaan. Teltoissa ja ja hätäisesti kyhätyissä lautakojuissa asutaan hätätilassa. Sellaiset ruoka-aineet, joita suomalaiset eiwät kowaankaan nälkään syö, kelpaawat italialaiselle; niitä raakana hotkiwa. – uh, kunpa tuota ei näkisi! Wilua täytyy täällä kärsiä paljon enemmän kuin siellä Suomessa, johon syynä on se, että täällä Waltameren rannalla on tuuli kowin tuima, talwi ankara sekä huoneet liian hataroita lämmintä pitääkseen. Tästä usein seuraakin tautisuutta. Muuten

owat pitowaatteet paljon huolellisemmat täällä kuin Suomessa.

Hupaista työtä minulla on ollut kiwimurtimolla, pyhä- ja juhlapäiwinä olen johtanut jumalanpalweluksia; työttöminä aikoina pidän koulua Mainen waltion eri paikoissa suomalaisten lasten kesken. Pyhäkouluja olen järjestänyt ja johtanut. Ehdotonta raittiutta ja waltiokirkon uskontoa olen noudattanut kaikessa. Niinpiankuin woin saada asiat siellä Suomessa selwitetyiksi, muutan tänne perheeni, josta ilmoitan senwuoksi, että ne, jotka owat asioissa kanssamme, mitä pikimmiten tekisiwät saatawista ja maksettawista selwän.

Näkemään!

Satakunta

N:o 129 – 3.11.1898

Kirje Amerikasta.

Conneaut Harbor. Ohio. Lokak. 15 p. 1898

Tässä aion Satakunnan lukijoille kyhätä muutamia piirteitä Amerikasta ja erittäinkin yllämainitulta paikkakunnalta, jossa olen työskennellyt viime kesän. Mutta ensin lyhyt silmäys matkani waiheisiin.

Hankoniemestä tapahtui lähtö viime kewäänä huhtik. 15 päivän aamulla k:lo ½4, jolloin Capellan köydet irroitettiin rannasta ja murtajan awustamana sitä sitten lähdettiin kohden tuntemattomia mantereita. Oli 3 asteen pakkane ja hieno kaakkoistuuli. Tunnin kuluttua olimme jo jääwyöhykkeen ulkopuolella, jää näytti olewan noin ½ metrin wahwuista parhaimmalta kohden. Siirtolaisia laiwalla oli 136, kaikki matkalla Amerikaan. Ilma oli selkeä ja wieno oli merituuhi, joka sai yleisön hilpeälle mielelle ja unhoitamaan koti-ikäwän. Laiwan miehistö ja päälliköt oliwat hywin kohteliaita siirtolaisille, waan olo muuten laiwan lastiruumassa ei ollut niinkään kiitettävää, ettei siinä olisi toiwomisen waraa laiwayhtiönkin puolelta. Ja paljon on myös toiwottawaa Suomen nuorisolta siweellisessä suhteessa, sillä epäsiweellisyys rehottaa moittitawimmassa muodossa siirtolaisnuorison seassa Suomen rannasta lähdettyä, jolloin he eläwät kuten sanotaan ”niin kuin viimeistä päivää”. Tätä wapauttaan tai oikeammin wallattomuuttaan he saawat käyttää aina Englantiin asti, waan

Englannissa sitten jo erotetaan tarkkaan mies- ja naishenkilöt erikseen yön ajaksi, wieläpä niin tarkkaan, ettei anneta olla miehen ja waimonkaan yhdessä. Tämänlaatuisen tapauksen näin Liverpoolissa, jossa eräs waimo oli miehen- sä ja lapsensa kanssa yhdessä huoneessa, waan noin puolen yön aikaan tuli tarkastus eikä auttanut muu kuin waimon täytyi lähteä yösydännä naisten huoneisiin. Waltameri-laiwaan tultua, joka oli Cunard-linjan laiwa ”Serwia”, en huomannut mitään erityistä moittimisen sijaa koko matkalla, waikka siirtolaisia Liverpoolista astui tähän laiwaan 4,000 paikoille, jossa sitten jo oli kansaa kaikenlaista. Suomalaisia tähän laiwaan tuli 80 paikoille. Ruoka laiwassa oli tawallisen hywä, samoin puhtaus; mies- ja naishenkilöt oliwat tarkkaan erotetut toisistaan yön ajaksi. Ahdinkoa laiwalla ei ollut, waikka wielä Glasgowin kaupungista otettiin lisäksi noin 500 irlantilaista, miehiä ja naisia saman werran. Ajatteleppas että yhdessä laiwassa on lähes 5,000 henkeä, joka on

Kirje Amerikasta.

Conneaut. Harbor. Ohio. Lokak. 15 p. 1898.

Tässä aion Satakunnan lukijoille kyhätä muutamia piirteitä Amerikasta ja erittäinkin yllämainitulta paikkakunnalta, jossa olen työskennellyt viime kesän. Mutta ensin lyhyt silmäys matkani waiheisiin.

Hankoniemestä tapahtui lähtö viime kewäänä huhtik. 15 päivän aamulla k:lo ½4, jolloin Capella'n köydet irroitettiin rannasta ja Murtajan awustamana sitä sitten lähdettiin kohden tuntemattomia mantereita. Oli 3 asteen pakkane ja hieno kaakkoistuuli. Tunnin kuluttua olimme jo jääwyöhykkeen ulkopuolella, jää näytti olewan noin ½ metrin wahwuista parhaimmalta kohden. Siirtolaisia laiwalla oli 136,

noin kaksi wiidettä (2/5) osaa koko Porin kaupungin väestöstä, eikä wilekään tilan puute wallitse. Sellainen laiwa on jo koko jättiläinen. Päiwää ennen kuin Amerikan maat rupesivat näkymään, toimitettiin tarkastus ja samassa myös rokotus, joka toimitus tässä suuressa wäenpaljoudessa ei kestänyt kuin kolme tuntia.

K:lo 8 aamulla 5 p:nä toukokuuta saapui ”Serwia” New-Yorkin rantaan (Ellis saarelle), josta meidät wiettiin wähemmällä laiwoilla ja proomuilla Castle-Gardeniin, missä pidettiin yleinen siirtolaistarkastus. Tästä tarkastuksesta päästyä lähdettiin siirtolaisia kulettamaan rautatien asemille, mitä joukkoa millekin asemalle, sen mukaan mihin kullakin oli matka (New-Yorkissa on kymmenkunta rautatien asemaa). Matkan päämääränä minulla oli Ashtabulan kaupunki Ohion waltiossa. 6:nen päiwän illalla k:lo 6 saawuimme Ashtabulaan, josta 9:nä p:nä lähdin tänne Conneautiin, joka on 13 englannin penikulman päässä Ashtabulasta itäänpäin. Conneautin kaupunki on suuruudeltaan noin Porin kaupungin suuruinen, waan muuten paljoa miellyttävämpi kauniiden puu-istutustensa sekä hienojen nurmikkojensa takia, joita kesän pitkään kastellaan joka päiwä. Meitä suomalaisia täällä on luwultaan 446 henkeä, joista miehiä on 261 ja naisia 81 sekä lapsia alle 15 vuoden 104. Enin osa on kotoisin Waasan läänistä. Tästä näkee, että tämä paikka on iso suomalaisten pesäpaikka ja monella on täällä oma talokin. Pää-elinkeina on laiwain purkaus ja täyttäminen. Laiwat

kulettawat tänne rautamultaa ja niihin lastataan rautatien kiskoja ja kiwihiiliä. Rautamultaa on jo tänä kesänä tuotu tänne 2 miljoonaa tonnia (tonni on 1,000 kiloa eli 2,000 Amerikan poundia) ja rataiskoja on lastattu kaksisataatuhatta tonnia ja kiwihiiliä saman werran. Kiwihiili ja rataiskot tulewat tänne rautatietä myöten Pennsylvanian waltiosta Pittsburghin kaupungista, johon taasen kaikki rautamulta wiedään. Mainitussa waltiossa on suuret kiwihiilikaiwannot ja rautatehtaat ja koko tämän liikkeen omistajat owat Amerikan rikkaimmat miehet ja rautakuninkaat Carnegie ja Rockefeller. Laiwat, jotka kuljettawat rautamultaa, owat suuria, sitä warten erityisesti rakennettuja ja suurimmat kantawat 10,000 tonnia, jommainen laiwa on jo niin suuri, että harwoin sitä nähdään Suomen rannikoilla. On uskomaton, mutta kuitenkin totta, että 6,000 tonnin laiwa tyhjennetään yhtenä päiwänä, waikka kaikki samassa lastataan rautatien waunuihin; laiwan lastista tulee 120 waunun lastia ja waunut kantawat 50 tonnia eli 6 kertaa niin paljon kuin tawarawaunut Suomessa. Tawallisesti puretaan 300 waununlastia eli 15,000 tonnia joka päiwä. Tämä om jo koko suuri liike, waan tarwitaan siinä myöskin kymmenkunta höyryweturia päiwät pitkään waunuja waihtamassa.

Nyt täytyy lopettaa, koska kirjeeni jo on mennyt ehkä liiankin pitkäksi, waikken ole tässä päässyt kuin wähän alkuun wasta, waan toisten lisää, jos ei tämä joudu paperikoriin.

Siis näkemään asti.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT				Suomeksi På svenska In English	
Etusivu	Sanomalehdet	Pienpainatteet	Aikakauslehdet	Muut tietokannat ja verkkoaineistot	
<h1>HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO</h1>				<input type="text" value="Pikahaku"/> <input type="button" value="Hae"/>	
Pääsivu	Selailu	Haku	Tarkennettu haku	Artikkelihakemisto	Palaute
Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!				för Helsingfors och L	